

**Ministerieel besluit tot
definitieve aanduiding van de ankerplaats
Polder en Kasteel van Hingene te Bornem**

**VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN
FINANCIËN EN BEGROTING EN RUIMTELIJKE ORDENING,**

Gelet op het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002, 13 februari 2004 en 10 maart 2006;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juli 2004 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij de besluiten van 15 oktober 2004, 23 december 2005, 19 mei 2006, 28 juni 2007 en 10 oktober 2007;

Gelet op het ministerieel besluit van 20 september 2007 tot voorlopige aanduiding van de ankerplaats Polder en Kasteel van Hingene te Bornem;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 21 februari 2008;

BESLUIT:

Artikel 1. Kasteel en Polder van Hingene te Bornem wordt definitief aangeduid als ankerplaats overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002, 13 februari 2004 en 10 maart 2006.

Art. 2. § 1. Het algemeen belang dat de aanduiding verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

1° natuurwetenschappelijke waarde:

De wetenschappelijke waarde van deze ankerplaats wordt bepaald door haar ligging in de alluviale vlakte van de Schelde en deels langs de rand van de zandrug die deze vallei afbakent. Als gevolg hiervan wordt het gebied gekarakteriseerd door verschillende milieugradiënten, gaande van vochtige bodems op klei over matig vochtige bodems met zandleem tot droge bodems op zand. De aanwezigheid van deze verschillende milieus geeft ontstaan aan een grote diversiteit in de vegetatie met gemengd loofbos, wilgenstruwelen,

moerassige zones en waterplassen. De variatie, uitgestrektheid en rust die eigen zijn aan het gebied, maken dit landschap tot een waardevol habitat voor verschillende vogelsoorten. De door het gebied verspreide plassen en grachten zorgen daarbij voor geschikt habitat voor amfibieën.

2° historische waarde:

De perceelsstructuur en het dijken- en wegenpatroon van dit landschap komen vandaag nog grotendeels overeen met wat we terugvinden op de kaart van Ferraris uit 1777. Het domein d' Ursel werd al in 1120 vermeld als omwalde hoeve; mogelijk klimt het zelfs op tot een omwalde schranshoeve uit de Frankische kolonisatietijd. Het huidige kasteel gaat terug tot de periode 1756-1769, toen het oorspronkelijk 16de-17de eeuwse gebouw grondig werd vernieuwd. De aanleg van het gehele domein, met een kasteelpark, parkbossen, dreven en bijhorend jachtgebied zijn de getuigen van diverse tuinarchitectonische stijlen die dateren van de 16de eeuw tot vandaag. 'De Casteleyn, eertijds een paardenstalling, werd opgetrokken in het begin van de 19de eeuw. De Parochiekerk St.-Stefaan, een neogotische kruisbasiliek, werd op het einde van de 19de eeuw opgetrokken, doch met integratie van delen van de oude kerk uit 1687.

3° esthetische waarde:

De combinatie van het gaaf bewaarde kasteel met omgevend park, binnen een sterk gesloten valleigebied vormt een visueel aantrekkelijk geheel. De structuur van een belangrijk gedeelte van deze ankerplaats werd dan ook bepaald in functie van de beleving ervan. De aanwezigheid van vele verschillende biotooptypen en gave, waardevolle bouwkundige elementen in het gebied dragen wezenlijk bij tot de belevingswaarde.

4° sociaal-culturele waarde:

Het gehucht Buitenland is bekend omwille van de vroegere handel in wissel en manden die hier midden de 19de eeuw tot bloei werd gebracht.

5° ruimtelijk-structurerende waarde:

De verbondenheid tussen de gesloten polder en het kasteeldomein resulteert in een aaneensluitende 'groene ruimte' die vertrekt vanaf de Schelde en in zuidwaartse richting letterlijk het centrum van Hingene binnendringt. Opvallende structurerende elementen in dit landschap zijn het complex van winter- en zomerdijken, de wielen, de repelvormige percelering, alsook de hoefijzervormige dreven.

§ 2. De landschapskenmerken die typisch zijn voor de ankerplaats, met inbegrip van de ruimtelijke kenmerken die eigen zijn aan de waarden zijn de volgende:

- 1° Het oostelijke poldergebied (Schellandpolder en Oudbroekpolder)
  - a) De repel- en blokvormige percelenstructuur met het bijhorende netwerk van afwateringssloten;
  - b) De wielen (met onder meer het grote Groene Wiel)
  - c) De waterpartijen en poelen;
  - d) De populierenaanplanten;
  - e) De loofbosaanplanten;
  - f) Het onverhard wegenpatroon;
  - g) De dreven;
  - h) De houtkanten en bomenrijen;
  - i) De geïsoleerde wei- en akkerlanden, en de aan de buitenrand gelegen structuurrijke wei- en akkerlandcomplexen;
  - j) De historische dijkstructuren;

- k) De archeologische site in Schellandpolder;
- 2° Het centrale poldergebied (Hingenebroekpolder)
- a) De blokvormige percelenstructuur met bijhorend netwerk van afwateringssloten;
  - b) De wielen (onder meer Ketelwiel);
  - c) De waterpartijen en poelen;
  - d) De populierenaanplanten;
  - e) De broekbossen;
  - f) De loofbosaanplanten;
  - g) Het onverhard wegenpatroon;
  - h) De drevencomplexen, en in het bijzonder het structurerende centrale hoefijzervormig drevenpatroon;
  - i) De houtkanten, bomenrijen en bomengroepen;
  - j) De Notelaer met aanhorigheden, zijn infrastructuur en het parkachtig domein;
  - k) De Notelaersdreef;
  - l) De historische dijkstructuren;
- 3° Het westelijke poldergebied (met de Schierbroekpolder)
- a) De repel- en blokvormige percelenstructuur met bijhorend netwerk van afwateringssloten;
  - b) De wielen (met onder meer de Grote Krager);
  - c) De waterpartijen en poelen;
  - d) De historische dijkstructuren met oud wegenpatroon (ondermeer Buitenland, Vitsdam);
  - e) De populier-, loofbos- en struwelencomplexen, en geïsoleerde populieren- en loofbosaanplanten;
  - f) Het grotendeels onverhard wegenpatroon;
  - g) De dreven;
  - h) De houtkanten, bomen, bomenrijen en bomengroepen;
  - i) De structuurrijke wei- en akkerlandcomplexen, en geïsoleerde structuurrijke wei- en akkerlanden;
  - j) De archeologische site in Schierbroekpolder (met Steentijd materiaal). Het deelgebied ligt naast de Oude Schelde, de oude Schelde-meander, wat op archeologisch vlak een vrij hoge potentieel geeft aan het gebied;
  - k) Het bouwkundig erfgoed :
De kapel:
1) Bornem, Hingensesteenweg z/n: Kapel Sint-Rochus;
- 4° Het gehucht Buitenland
- a) Het landelijk gehucht;
  - b) Het bouwkundig erfgoed :
    - 1) Bornem, Buitenland 83-85: het Reuzenhuis;
    - 2) Bornem, Buitenland 38: de Sint-Jacobstoren;
    - 3) Bornem, Buitenland 36: de Gildenkamer;
- Woonhuizen :
- 4) Bornem, Buitenland 29;
  - 5) Bornem, Buitenland 32;
  - 6) Bornem, Buitenland 39-4;
  - 7) Bornem, Buitenland 40;
  - 8) Bornem, Buitenland 42;
  - 9) Bornem, Buitenland 44;
  - 10) Bornem, Buitenland 50;
  - 11) Bornem, Buitenland 56;
- Woonstalhuizen :
- 12) Bornem, Buitenland 34;

13)

Herbergen :

14) Bornem, Vitsdam 63;

c) De oude dijkstructuren met oud wegenpatroon (ondermeer Buitenland, Reek);

5° Het schorren- en slikkengebied

- a) De buitendijkse schorren en slikken;
- b) Groot Schoor;
- c) Het Sigmadijkenstelsel;

6° Het kasteeldomein D'Ursel

- a) Het kasteel met kasteelgracht, toegangsbrug en -poorten;
- b) De aanhorigheden van het kasteel :
  - 1) het Laathof;
  - 2) het schildershuis;
  - 3) het wachthuisje;
  - 4) de oranjerie;
  - 5) de Casteleyn;
- d) Het kasteelpark met dreven en omwallingen;
- e) De bijhorende ruimtelijk-structurerende dreven in de dorpskern en oude dijkpatronen;
- f) De parochiekerk St.-Stefaan met kerkhof en grafmonument;
- g) De kapel in W. d'Urselstraat;
- h) De archeologische sites in het domein d'Ursel en de St.-Stefaankerk.

Art. 3. De aflijning van de ankerplaats op schaal 1/25.000 wordt weergegeven op het plan als bijlage.

Brussel,

25 JULI 2008

Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams Minister van
Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening,

Dirk VAN MECHELEN